

DOI https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2026-6-16
УДК 725.023.1-033.6
ORCID ID: 0009-0007-3505-8148
ORCID ID: 0000-0002-1191-9851

Софія Поторак
здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня
кафедра архітектурного проєктування
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
sofiia.potorak@naoma.edu.ua

Анна Наконечна
докторка філософії
Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури
Anna.Nakonechna@naoma.edu.ua

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЕРАМІКИ В СУЧАСНІЙ АРХІТЕКТУРІ ГРОМАДСЬКИХ СПОРУД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню перспектив використання кераміки в архітектурі громадських будівель України. ***Мета статті*** – дослідити особливості застосування кераміки в сучасній українській архітектурі громадських споруд та виявити перспективи її застосування. ***Методи дослідження:*** архітектурний та історичний аналіз, систематизація й узагальнення джерел і наукових досліджень, порівняльний аналіз сучасного та історичного використання кераміки, аналіз архітектурних прикладів всесвітньої та української практики та визначення тенденцій розвитку кераміки як матеріалу для створення ефективного архітектурного середовища. ***Результати дослідження***. В результаті дослідження визначено, що кераміка є багатофункціональним матеріалом із конструктивними, естетичними та художніми властивостями. В сучасній українській архітектурі її використовують переважно фрагментарно – для фасадного чи інтер'єрного оздоблення, зрідка як декоративний елемент. Перспективним є перехід до використання великоформатних та вентильованих фасадних систем, а також інтеграція сучасних технік моделювання та 3D-друку у виготовлення керамічних елементів та їхнє поєднання з традиційними мотивами. ***Висновки.*** Проведені дослідження дали змогу систематизувати сучасні тенденції й окреслити головні перспективи на основі аналізу світового та вітчизняного досвіду. Отримані результати засвідчили доцільність поєднання історичного досвіду з сучасними технологіями для формування виразного громадського середовища. Відродження традиційних методів виготовлення стає ключовим фактором для повернення кераміки в контекст формування української архітектури.

Ключові слова: сучасна архітектура, кераміка, фасадні системи, керамограніт, екстер'єрна кераміка, архітектурна ідентичність, громадські будівлі, синтез мистецтв, енергоефективність.

Sofiia Potorak
Master's Student at the Department of Architectural Design
National Academy of Fine Art and Architecture
sofiia.potorak@naoma.edu.ua

Anna Nakonechna
PhD
National Academy of Fine Arts and Architecture
Anna.Nakonechna@naoma.edu.ua

PROSPECTS FOR THE USE OF CERAMICS IN CONTEMPORARY UKRAINIAN ARCHITECTURE OF PUBLIC BUILDINGS OF THE 21ST CENTURY

Abstract. The article is devoted to the development and prospects of using ceramics in the architecture of public buildings in Ukraine. ***The purpose*** of the article is to study the features of ceramic application in contemporary Ukrainian architecture of public structures and identify its prospects. ***The research methods.*** The following methods were used in this study: architectural and historical analysis, systematization and synthesis of sources and scientific research, comparative analysis of contemporary and historical examples of ceramic use, analysis of architectural

examples from global and Ukrainian practice, and an examination of trends in the development of ceramics as a material for creating an effective architectural environment. ***Research Results.*** The study found that ceramics is a multifunctional material with structural, aesthetic, and artistic properties. In contemporary Ukrainian architecture, it is used primarily in a fragmentary manner for facade or interior finishes, and less frequently as a decorative element. A promising direction is the transition to the use of large-format and ventilated facade systems, as well as the integration of modern modeling techniques and 3D printing into the manufacture of ceramic elements and their combination with traditional motifs. ***Conclusions.*** The conducted research made it possible to systematize contemporary trends and outline the main prospects based on an analysis of global and domestic experience. The results showed that combining historical experience with modern technologies is an effective approach to creating a distinctive public environment. The revival of traditional manufacturing methods is becoming a key factor in reintegrating ceramics into the context of Ukrainian architecture.

Key words: contemporary architecture, ceramics, façade systems, porcelain stoneware, exterior ceramics, architectural identity, public buildings, synthesis of arts, energy efficiency.

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації українських міст використання кераміки в архітектурі набуває комплексного значення – не лише декоративного, але й культурного, економічного, а також є способом національної ідентифікації. З одного боку, кераміка має глибоку історичну традицію в Україні – від народного гончарства до монументальної й архітектурної кераміки XX століття [1], з іншого – у сучасному будівництві її потенціал часто недооцінюється й заміщується іншими стандартизованими матеріалами.

Досвід Києва 1960–1980-х років доводить, що синтез архітектури та кераміки став вагомим чинником у формуванні художнього образу міського середовища: керамічні панно, орнаментальні вставки та рельєфи не лише декорували типову забудову, але й відображали локальні традиції та народні мотиви [2]. На жаль, сьогодні значна частка таких об'єктів втрачає свою керамічну образність через невдалі реконструкції чи повний демонтаж. Це створює ризик втрати архітектурної спадщини України й одночасно позбавляє сучасну архітектуру синтезу з іншими видами образотворчого мистецтва.

Паралельно відбуваються зміни на ринку будівельної кераміки України: зростає частка енергоефективних великоформатних блоків і клінкерної цегли, однак галузь залишається вразливою до економічних криз, конкуренції імпорту та недостатнього рівня інновацій. У цих умовах інтеграція сучасної кераміки в архітектуру стає питанням, що впливає як на конкурентоспроможність виробництва, так і на якість архітектурного середовища міста загалом.

Сучасна українська художня кераміка демонструє широкий спектр експериментів із формою, фактурою та масштабом, поступово виходячи поза межі декоративно-ужиткового мистецтва й набуваючи статусу самостійної художньої практики. Водночас взаємодія керамістів і архітекторів залишається фрагментарною, а інтеграція кераміки в проєктування громадських об'єктів фактично відсутня. В умовах руйнувань під час воєнного стану та майбутньої відбудови України ця проблема набуває особливої актуальності. Відсутність цілісної концепції використання кераміки як конструктивного, облицювального та художньо-монументального матеріалу може призвести до уніфікованого архітектурного середовища без виразної культурної ідентичності.

Отже, проблема полягає у необхідності дослідження шляхів інтеграції сучасних технологій і художніх практик кераміки в архітектуру України, а також у поєднанні економічної доцільності, енергоефективності та естетичної функції цього матеріалу в формуванні громадського середовища.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасних дослідженнях увагу зосереджено на переході від кераміки як ремесла до кераміки як повноцінного інструменту формування архітектурного середовища.

У книзі С. Кілессо «Кераміка в архітектурі України» узагальнено досвід використання керамічних матеріалів у будівництві та запропоновано рекомендації щодо розвитку енергоефективних видів кераміки, індустріальних стінових конструкцій і способів облицювання будівель [1]. У праці П. Мусієнко «Кераміка в архітектурі і будівництві» комплексно розглянуто властивості, класифікацію й технологічні особливості кераміки, підкреслено її універсальність, довговічність, екологічність і значний потенціал у фасадних системах та сучасному будівництві [3].

Ю. Полтавська у статті «Трансформація української кераміки: від декоративного мистецтва до архітектурної композиції» досліджує перехід кераміки від декоративно-ужиткових форм до архітектурних, де вона інтегрується у фасади, інтер'єри та громадські простори. Наголошується на формуванні підходу

«кераміка – архітектура – середовище», коли матеріал закладається в проєкт ще на етапі концепції [4].

У дослідженні А. Скоромної «Екстер'єрна та інтер'єрна керамопластика 1950-х років київської експериментальної майстерні художньої кераміки» аналізується розвиток керамопластики та її роль у формуванні художнього образу будівель, а також порушується питання збереження таких об'єктів [2]. У колективній праці «Способи виконання та збереження творів монументального мистецтва на фасадах пам'яток архітектури XIX – початку XX століття» («Ways of performance and preservation of monumental art works on the facades of architectural monuments of the 19th – early 20th century») розглянуто керамічний декор історичних фасадів кінця XIX – початку XX століття і технології його збереження в сучасній реставраційній практиці [5].

У дослідженні П. Захарченка та І. Огородніка «Сучасний розвиток ринку керамічних будівельних виробів України в контексті євроінтеграційного процесу» («Modern development of the market of ceramic construction products of Ukraine in the context of the European integration process») проаналізовано розвиток ринку будівельної кераміки, зокрема поширення великоформатних та енергоефективних виробів [6]. Т. Котуранова та А. Котенко у статті «Стан та перспективи розвитку ринку керамічних матеріалів» зазначають про значну частку керамічної продукції на будівельному ринку та потенціал інновацій у цій сфері [7].

І. Гуржій в дослідженні «Декоративна кераміка як галузь сучасного мистецтва» дає визначення екстер'єрній кераміці як окремому напряму сучасного мистецтва, що формує емоційно насичене архітектурне середовище [8], тоді як В. Чернявський та О. Трошкіна у статті «Синтез мистецтв в архітектурній освіті: досвід НАОМА та перспективи міждисциплінарного підходу» звертають увагу на розмивання меж між декоративним мистецтвом і архітектурою в сучасній керамопластиці [9]. Праця Т. Зіненко «Художня мова сучасної української кераміки» на базі досліджень харківської школи демонструє підхід до створення кераміки як елемента середовища, орієнтованого на конкретний архітектурний контекст [10].

Мета статті полягає у комплексному аналізі сучасного стану та перспектив застосування кераміки в архітектурі громадських споруд України XXI століття, а також у дослідженні шляхів інтеграції новітніх фасадних технологій і традиційних художніх практик для формування виразного та енергоефективного міського середовища.

Виклад основного матеріалу. Кераміка як будівельний і художній матеріал має глибоке історичне коріння, що формувалося впродовж розвитку світової архітектури. Ще в давніх цивілізаціях, зокрема в Єгипті, глина використовувалася як основний матеріал для зведення житла завдяки своїй доступності [11]. У візантійській архітектурі значного поширення набула плінфа – пласка випалена цегла, яка одночасно поєднувала конструктивні та декоративні властивості [12]. У традиційному народному будівництві Східної Європи сформувалися глинобитні та каркасно-глиняні споруди (хати-мазанки), де керамічні матеріали виконували як конструктивну, так і оздоблювальну функцію [13].

Розвиток кераміки тісно пов'язаний із вдосконаленням технологій її обробки. Важливими етапами стали поява смальти, що використовувалась в мозаїках, та майоліки для створення декоративного посуду, художніх статуеток, панно тощо. Ці технології розширили художні можливості використання кераміки як декоративно-оздоблювального матеріалу та сприяли її інтеграції в архітектурне середовище.

На теренах України керамікою активно послуговувалися ще в часи Київської Русі. У Софії Київській використовували плінфу та смальтові мозаїки за технологією Візантії. У цей період кераміка була не лише конструктивним матеріалом, але й носієм сакрального змісту [14].

Подальший розвиток відбувався в добу українського бароко, коли активно поширилися кахлі та декоративна інтер'єрна й фасадна кераміка. У XIX – на початку XX століття, під впливом модерну та національного романтизму, кераміка широко використовувалася в декорі громадських будівель у вигляді майолікових панно, плиток та орнаментальних вставок. Важливим осередком цього процесу стали земські школи, зокрема Полтавське земство, де поєднувалися народні традиції і професійне проєктування [15].

У першій половині XX століття розвиток кераміки суттєво сповільнився через економічні та політичні трансформації, що призвело до згортання виробництва. Відновлення інтересу відбулося у 1950–1980-х роках у межах концепції синтезу мистецтв, коли кераміка знову активно застосовувалася в громадських будівлях у вигляді монументальних і майолікових панно, рельєфів, пластичних композицій, плиток

та орнаментальних вставок [3]. Вагомий внесок у керамічне мистецтво зробили українські художники-монументалісти, зокрема А. Горська, Г. Севрук, О. Грудзинська, Н. Федорова, Г. Шарай та інші. Вони інтегрували кераміку в архітектурне середовище як засіб художньої виразності [16].

У пострадянський період ця традиція була частково втрачена через стандартизацію будівництва та перевагу дешевших матеріалів. У наш час відбувається поступове відновлення інтересу до кераміки. Це пов'язане як із пошуками культурної ідентичності, так і з розвитком нових технологій. Наразі в архітектурі сучасної України кераміку використовують не так часто, як за кордоном.

Одним із ключових і найбільш практично значущих напрямів застосування кераміки в сучасній архітектурі громадських будівель є фасадні керамічні системи, передусім вентильовані фасади на основі керамограніту, клінкерної плитки та великоформатних керамічних панелей. На відміну від традиційних облицювальних матеріалів, сучасна фасадна кераміка працює як багатошарова система, де важливими є не лише декоративні властивості, але й конструктивна логіка фасаду. Такі системи покращують тепло- та звукоізоляцію, забезпечуючи енергозбереження від 20 до 30 % [17]. Яскравим прикладом є багатоквартирний будинок Ilot Queyries у Бордо (Франція) (іл. 1), де світлі панелі відбивають сонячне проміння, що запобігає перегріву [18].

Іл. 1. Багатоквартирний будинок Ilot Queyries у м. Бордо. Франція. [19]

З архітектурної точки зору фасадна кераміка відкриває широкий спектр формотворчих можливостей. Великоформатні плити дають змогу створювати майже безшовні поверхні, що відповідають принципам сучасного мінімалізму, тоді як дрібноформатні елементи уможливлюють формування ритмічних фасадних структур із вираженою пластикою. Такі елементи використані в музеї Брандхорста в Мюнхені (Німеччина) (іл. 2), де різнокольоровий фасад складається з 36 000 керамічних стрижнів, які повторюють кольори навколишніх будинків [19]. А на фасаді будівлі«Нью-ЙоркТаймс»(Нью-Йорк,США)(іл.3) було використано близько 186 000 керамічних стрижнів, що виконують не лише естетичну, але й енергоефективну функцію, адаптуючись до природного світла та погодних умов, поглинаючи при цьому близько 50% сонячного проміння [20].

Іл. 2. Музей Брандхорста у Мюнхені. Німеччина. [20]

Іл. 3. Будівля Нью-Йорк Таймс. США. [21]

Світова практика демонструє, що фасадна кераміка активно використовується саме в громадських будівлях, де важлива як функціональна, так і репрезентативна складова. Так, у проєкті Potteries Museum and Art Gallery (Стаффордшир, Велика Британія) (іл. 4) використані керамічні фасадні панелі, інтегровані в архітектурну концепцію музею як засіб підкреслення його культурної функції та сучасного оновлення історичного об'єкта [21]. Дещо інший підхід демонструє UCCA Clay Museum (Ісін, Китай) (іл. 5). Йдеться про

використання понад 3600 індивідуально виготовлених керамічних плиток, які формують цілісну оболонку будівлі та підкреслюють зв'язок архітектури з локальною ремісничою традицією [22]. Ці приклади підтверджують, що кераміка у фасадних системах є не допоміжним матеріалом, а повноцінним засобом формування архітектурного образу громадських споруд.

Іл. 4. Музей кераміки і художня галерея у Стаффордширі. Велика Британія. [22]

Іл. 5. Музей кераміки «UCCA» у м. Ісін. Китай. [23]

Окремої уваги заслуговує розвиток цифровізації та сучасних технологій у виробництві кераміки. Сучасні методи 3D-друку та параметричного моделювання дають змогу створювати складні керамічні форми й індивідуальні фасадні елементи. У світовій практиці це реалізовано у проєкті Ceramic House by Studio RAP (Амстердам, Нідерланди) (іл. 6), де кожен окремо надрукований елемент був встановлений на каркас із нержавіючої сталі [23]. Завдяки цьому архітектори змогли успішно інтегрувати будівлю в історичну забудову, створивши водночас новий фасад із хвилеподібною текстурою, не порушивши характер вулиці.

Іл. 6. Керамічний будинок студії RAP у м. Амстердам. Нідерланди. [24]

Іл. 7. Будинок Полтавського губернського земства. Україна. [25]

Важливим аспектом перспектив розвитку кераміки в Україні є також відновлення та переосмислення традиційних керамічних технік, значна частина яких сьогодні частково втрачена або існує лише в ремісничому середовищі. Йдеться про ручне формування, традиційні методи випалу, декоративні техніки глазурування та майоліки, які історично були важливою частиною української архітектурної культури. Найяскравішим прикладом цього є будинок Полтавського губернського земства (Полтава, Україна) (іл. 7) [24]. У сучасних умовах такі техніки можуть бути інтегровані в архітектуру громадських будівель не як пряме відтворення історичних форм, а як основа для їхньої сучасної інтерпретації через цифрові технології, параметричне моделювання та індивідуальне фасадне виробництво. Таким чином, поєднання традиційних керамічних практик із

сучасними виробничими технологіями відкриває перспективу створення унікальних архітектурних рішень, які поєднують культурну спадщину та інноваційний підхід.

У підсумку фасадна кераміка в архітектурі громадських будівель України XXI століття може виступати не лише як матеріал оздоблення, а як комплексний інструмент формування архітектурної якості міського середовища. Вона дає змогу поєднати технологічність, енергоефективність, довговічність і художню виразність, водночас створюючи можливості для інтеграції як світових інноваційних рішень, так і переосмислених локальних традицій керамічного виробництва.

Головні висновки і перспективи використання результатів дослідження. У ході дослідження визначено, що кераміка є багатофункціональним матеріалом, який поєднує конструктивні, декоративні та художньо-естетичні властивості і має значний потенціал в українській архітектурі. З дослідження випливає, що в сучасній практиці її застосування зосереджене переважно у фасадних системах, однак залишається фрагментарним і недостатньо інтегрованим в архітектурне проєктування.

Світовий досвід використання фасадної та монументальної кераміки підтверджує її ефективність як засобу формування архітектурного образу громадських будівель, що є актуальним і для сучасної України. Водночас важливим є поступове відновлення та переосмислення традиційних технік у поєднанні з сучасними цифровими технологіями та інженерними системами.

Перспективи використання результатів дослідження пов'язані з розвитком інтегрованих фасадних керамічних систем, впровадженням інноваційних технологій виробництва та формуванням моделей співпраці архітекторів і художників-керамістів. Це створює передумови для підвищення якості міського середовища та формування виразної архітектурної ідентичності українських міст в умовах відбудови.

Інформація про використання штучного інтелекту. *Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно для мовного редагування, перевірки граматики, перекладу або інших допоміжних завдань, без використання згенерованих ними об'єктів як результатів академічної діяльності.*

Список використаних джерел

1. Килессо С. К. Керамика в архитектуре Украины. Київ : Будівельник, 1968. 102 с.
2. Скоромна А. В. Екстер'єрна та інтер'єрна керамопластика 1950-х років київської експериментальної майстерні художньої кераміки. *Народознавчі зошити*. 2021. № 3 (159). С. 689−699. DOI: https://doi.org/10.15407/nz2022.03.585.
3. Мусиенко П. Н. Керамика в архитектуре и строительстве. Київ : Академия архитектуры украинской ССР, 1953. 127 с.
4. Полтавська Ю. В. Трансформація української кераміки: від декоративного мистецтва до архітектурної композиції. *Мистецтвознавство України*. 2024. № 24. С. 101−108. DOI: 10.31500/2309-8155.24.2024.318908.
5. Y. Ivashko and oth. Ways of performance and preservation of monumental art works on the facades of architectural monuments of the 19th – early 20th century. *International Journal of conservation science*. 2021. Vol. 12, No.4. Pages 1209–1230.
6. Zakharchenko P., Ogorodnik I., Alaverdian L., Telyushchenko I. Modern development of the market of ceramic construction products of Ukraine in the context of the European integration process. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2020. No.3. Pages 91–95. https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-3/091
7. Котуранова Т. В., Котенко А. В. Стан та перспективи розвитку ринку керамічних матеріалів. *Економічний простір*. 2020. № 161. С. 43−48. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/161-7.
8. Гуржій І. А. Декоративна кераміка як галузь сучасного мистецтва. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2024. № 29. С. 100−111. DOI: https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306146.
9. Трошкіна О. А., Чернявський В. Г. Синтез мистецтв в архітектурній освіті: досвід НАОМА та перспективи міждисциплінарного підходу. *Зб. наук. праць* «*Українська академія мистецтва*». 2025. № 37. С. 91−102. DOI: https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-37-11.
10. Зіненко Т. М. Художня мова сучасної української кераміки. *Мистецтвознавство України*. 2021. № 21. С. 23−28. DOI: https://doi.org/10.31500/2309-8155.21.2021.254666.
11. Egyptian Faience: Technology and Production. *The MET.* URL: https://www.madintheuk.com/2022/12/boarding-school-bad-children-syndrome/ (дата звернення: 08.04.2026).
12. Плінфа. *Information Portal REPORTER.* URL: https://reporter.zp.ua/plinfa-wnq.html (дата звернення: 08.04.2026).
13. Чернявський В. Г. Історичні передумови використання кераміки в архітектурі громадських споруд. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування : наук.-техн. зб*. 2014. № 35. С. 111−117.
14. Коренюк Ю. О. Софія Київська: нарис історії досліджень. *Науковий журнал Художня культура. Актуальні проблеми*, 2023. № 19 (2). С. 16−27. DOI: https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(2).2023.294619.
15. Український модерн в архітектурно-будівельній кераміці Опішнянського гончарного навчально показового пункту Полтавського губернського земства (1912–1924). *Сад Українського Модерну.* URL: https://parafia.org.ua/ (дата звернення: 08.04.2026).

16. Народилася Алла Горська, українська художниця, громадська діячка, учасниця українського правозахисного руху 1960-х. *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.* URL: https://www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 08.04.2026).

17. Ceramic Ventilated Facades: All About How They Work. *TAUCeramica.* URL: https://www.tauceramica.com/en/ceramic-ventilated-facades-all-about-how-they-work/ (дата звернення: 08.04.2026).

18. Ilot Queyries Apartment Building. *ArchDaily.* URL: https://www.archdaily.com/968597/ilot-queyries-apartment-building-mvrdv (дата звернення: 08.04.2026).

19. Brandhorst Museum. *ArchDaily.* URL: https://www.archdaily.com/36193/brandhorst-museum-sauerbruch-hutton (дата звернення: 08.04.2026).

20. Renzo Piano's Iconic Work: The New York Times Building. *ParametricArchitecture.* URL: https://parametric-architecture.com/renzo-piano-new-york-times-building/ (дата звернення: 08.04.2026).

21. A ventilated façade for the Potteries Museum & Art Gallery in Staffordshire. *CeramicaInfo.* URL: https://www.ceramica.info/en/progetto-galleria/a-ventilated-facade-for-the-potteries-museum-art-gallery-in-staffordshire/ (дата звернення: 08.04.2026).

22. UCCA Clay Museum. *ArchDaily.* URL: https://www.archdaily.com/1022949/ucca-clay-museum-kengo-kuma-and-associates (дата звернення: 08.04.2026).

23. Ceramic House. *ArchDaily.* URL: https://www.archdaily.com/1010548/ceramic-house-studio-rap (дата звернення: 08.04.2026).

24. Будівля, що започаткувала український модерн. *Локальна Історія.* URL: https://localhistory.org.ua/rubrics/building/budivlia-shcho-zapochatkuvala-ukrayinskii-modern/ (дата звернення: 08.04.2026).

References

1. Kylesso, S. K. (1968). *Keramyka v arkhitekturi Ukrainy.* [Ceramics in the Architecture of Ukraine]. Builder [in Ukrainian].

2. Skoromna, A. V. (2021). Eksterierna ta interierna keramoplastyka 1950-kh rokiv kyivskoi eksperymentalnoi maisterni khudozhnoi keramiky [Exterior and interior ceramic plastic art of the 1950s of the Kyiv experimental workshop of artistic ceramics]. *Narodoznavchi zoshyty* [Ethnological Notebooks], 3 (159), 689−699. DOI: https://doi.org/10.15407/nz2022.03.585 [in Ukrainian].

3. Musiienko, P. N. (1953). *Keramyka v arkhitekture i stroitelstve.* [Ceramics in Architecture and Construction]. Academy of Architecture of the Ukrainian SSR [in Ukrainian].

4. Poltavska, Y. (2024). Transformatsiia ukrainskoi keramiky: vid dekoratyvnoho mystetstva do arkhitekturnoi kompozytsii [Transformation of Ukrainian ceramics: from decorative art to architectural composition]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy* [Art Studies of Ukraine], 24, 101−108. DOI: 10.31500/2309-8155.24.2024.318908 [in Ukrainian].

5. Y. Ivashko and oth. (2021). Ways of performance and preservation of monumental art works on the facades of architectural monuments of the 19th – early 20th century. *International Journal of conservation science*, 12 (4), 1209–1230 [in English].

6. Zakharchenko, P., Ogorodnik, I., Alaverdian, L., Telyushchenko, I. (2020). Modern development of the market of ceramic construction products of Ukraine in the context of the European integration process. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu* [Scientific Bulletin of the National Mining University], 3, 91−95. https://doi.org/10.33271/nvngu/2020-3/091 [in English].

7. Koturanova, T., Kotenko, A. (2020). Stan ta perspektyvy rozvytku rynku keramichnykh materialiv [State and prospects of development of the ceramic materials market]. *Ekonomichnyi prostir* [Economic space], 161, 43−48. DOI: https://doi.org/10.32782/2224-6282/161-7 [in Ukrainian].

8. Hurzhii, I. (2024). Dekoratyvna keramika yak haluz suchasnoho mystetstva [Decorative ceramics as a branch of contemporary art]. *Estetyka i etyka pedahohichnoi dii* [Aesthetics and ethics of pedagogical action], 29, 100−111. DOI: https://doi.org/10.33989/2226-4051.2024.29.306146 [in Ukrainian].

9. Troshkina, O., Cherniavskyi, V. (2025). Syntez mystetstv v arkhitekturnii osviti: dosvid NAOMA ta perspektyvy mizhdystsyplinarnoho pidkhodu [Synthesis of arts in architectural education: NAAFA experience and prospects of an interdisciplinary approach]. *Ukrainska akademiia mystetstva* [Ukrainian Academy of Arts], 37, 91−102. DOI: https://doi.org/10.32782/2411-3034-2025-37-11 [in Ukrainian].

10. Zinenko, T. (2012). Khudozhnia mova suchasnoi ukrainskoi keramiky [Artistic language of contemporary Ukrainian ceramics]. *Mystetstvoznavstvo Ukrainy* [Art Studies of Ukraine], 21, 23−28. DOI: https://doi.org/10.31500/2309-8155.21.2021.254666 [in Ukrainian].

11. Egyptian Faience: Technology and Production. *The MET.* Retrieved from https://www.madintheuk.com/2022/12/boarding-school-bad-children-syndrome/ [in English].

12. Plinfa [Plinth]. Information Portal Reporter.org Retrieved from https://reporter.zp.ua/plinfa-wnq.html [in Ukrainian].

13. Cherniavskyi, V. (2014). Istorychni peredumovy vykorystannia keramiky v arkhitekturi hromadskykh sporud [Historical prerequisites for the use of ceramics in the architecture of public buildings]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia* [Modern Problems of Architecture and Urban Planning], 35, 111−117. [in Ukrainian].

14. Koreniuk, Y. (2023). Sofiia Kyivska: narys istorii doslidzhen. Khudozhnia kultura [Saint Sophia of Kyiv: an outline of the history of research. *Art Culture*]. *Aktualni problemy* [Topical Issues], 19 (2), 16−27. DOI: https://doi.org/10.31500/1992-5514.19(2).2023.294619 [in Ukrainian].

15. Ukrainskyi modern v arkhitekturno-budivelnii keramitsi Opishnianskoho honcharnoho navchalno-pokazovoho punktu Poltavskoho hubernskoho zemstva (1912–1924) [Ukrainian modern style in architectural and construction ceramics of the Opishnia pottery educational and demonstration center of the Poltava provincial zemstvo (1912–1924)]. *Sad Ukrainskoho Modernu* [Garden of Ukrainian Modernism]. Retrieved from https://parafia.org.ua/ [in Ukrainian].

16. Narodylasia Alla Horska, ukrainska khudozhnytsia, hromadska diiachka, uchasnytsia ukrainskoho pravozakhysnoho rukhu 1960-kh [Alla Horska was born, a Ukrainian artist, public activist, and participant in the Ukrainian human rights movement of the 1960s]. *Natsionalna biblioteka Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho* [V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine]. Retrieved from https://www.nbuv.gov.ua [in Ukrainian].

17. Ceramic Ventilated Facades: All About How They Work. *TAUCeramica.* Retrieved from: https://www.tauceramica.com/en/ceramic-ventilated-facades-all-about-how-they-work/ [in English].

18. Ilot Queyries Apartment Building. *ArchDaily.* Retrieved from: https://www.archdaily.com/968597/ilot-queyries-apartment-building-mvrdv [in English].

19. Brandhorst Museum. *ArchDaily.* Retrieved from: https://www.archdaily.com/36193/brandhorst-museum-sauerbruch-hutton [in English].

20. Renzo Piano's Iconic Work: The New York Times Building. *ParametricArchitecture.* Retrieved from: https://parametric-architecture.com/renzo-piano-new-york-times-building/ [in English].

21. A ventilated façade for the Potteries Museum & Art Gallery in Staffordshire. *CeramicaInfo.* Retrieved from: https://www.ceramica.info/en/progetto-galleria/a-ventilated-facade-for-the-potteries-museum-art-gallery-in-staffordshire/ [in English].

22. UCCA Clay Museum. *ArchDaily.* Retrieved from: https://www.archdaily.com/1022949/ucca-clay-museum-kengo-kuma-and-associates [in English].

23. Ceramic House. *ArchDaily.* Retrieved from: https://www.archdaily.com/1010548/ceramic-house-studio-rap [in English].

24. Budivlia, shcho zapochatkuvala ukrainskyi modern [The building that pioneered Ukrainian Art Nouveau]. *LokalnaIstoriia* [LocalHistory]. Retrieved from: https://localhistory.org.ua/rubrics/building/budivlia-shcho-zapochatkuvala-ukrayinskii-modern/ [in Ukrainian].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 07.08.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 18.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.11.2026